

СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ РЕГУЛЯТОРІВ З ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

©2019 КИРИЛЬЄВА Л. О., ШЕХОВЦОВА Д. Д.

УДК 657.6-047.82(477)

JEL: M41

Кирильєва Л. О., Шеховцова Д. Д. Сучасна концепція регуляторів з організації бухгалтерського обліку

У статті розглянуто діяльність глобальних і національних регуляторів з організації бухгалтерського обліку, фундаментами яких виступають Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, що видає Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), і Рада зі стандартів фінансового обліку США, результатом діяльності якої є облікові принципи США (GAAP). Визначено основні характеристики регуляторів обліку США. Досліджено основні завдання регуляторів з організації бухгалтерського обліку на міжнародному рівні. З'ясовано існування різних моделей переходу на МСФЗ, що характеризують міжнародну стандартизацію обліку, і процеси, пов'язані з нею. Визначено роль національних регуляторів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні та розглянуто їх фундаторів. Проаналізовано завдання та учасників Меморандуму про співробітництво та координацію дій щодо застосування в Україні Міжнародних стандартів фінансової звітності. Проведено дослідження основних пунктів Закону «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо вдосконалення деяких положень» як основного регулятивного документа щодо приведення норм національного законодавства з бухгалтерського обліку та звітності у відповідність до положень законодавства Європейського Союзу, що підвищить прозорість фінансової звітності та допоможе отримати достовірну, зіставну облікову інформацію.

Ключові слова: облік, регулятори, міжнародні стандарти фінансової звітності, концепція.

DOI:**Рис.:** 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Кирильєва Людмила Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна) **E-mail:** kirilieva@ukr.net

Шеховцова Дарія Дмитрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки (просп. Науки, 14, Харків, 61166, Україна) **E-mail:** shekhovtsova.da@gmail.com

УДК 657.6-047.82(477)

JEL: M41

Кирильєва Л. А., Шеховцова Д. Д. Современная концепция регуляторов по организации бухгалтерского учета

В статье рассмотрена деятельность глобальных и национальных регуляторов по организации бухгалтерского учета, основателями которых выступают Совет по международным стандартам бухгалтерского учета, издающий Международные стандарты финансовой отчетности (МСФО), и Совет по стандартам финансового учета США, результатом деятельности которого являются учетные принципы США (GAAP). Определены основные характеристики регуляторов учета США. Исследованы главные задачи регуляторов по организации бухгалтерского учета на международном уровне. Выявлено существование различных моделей перехода на МСФО, характеризующих международную стандартизацию учета и процессы, связанные с ней. Определена роль национальных регуляторов бухгалтерского учета и финансовой отчетности в Украине и рассмотрены их основатели. Проанализированы задачи и участники Меморандума о сотрудничестве и координации действий по применению в Украине Международных стандартов финансовой отчетности. Проведено исследование основных пунктов Закона «О внесении изменений в Закон Украины «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности в Украине» относительно совершенствования некоторых положений» как основного регулятивного документа по приведению норм национального законодательства по бухгалтерскому учету и отчетности в соответствие с положениями законодательства Европейского Союза, что позволит повысить прозрачность финансовой отчетности и поможет получить достоверную, сопоставимую учетную информацию.

Ключевые слова: учет, регуляторы, Международные стандарты финансовой отчетности, концепция.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 9.

Кирильєва Людмила Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та налогообложения, Харьковський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочковська, 333, Харків, 61051, Україна) **E-mail:** kirilieva@ukr.net

Шеховцова Дарія Дмитрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харьковський національний університет радіоелектроніки (просп. Науки, 14, Харків, 61166, Україна) **E-mail:** shekhovtsova.da@gmail.com

UDC 657.6-047.82(477)

JEL: M41

Kyrylieva L. O., Shekhovtsova D. D. The Modern Conception of the Regulators for Organization of Accountance

The article considers the activity of global and national regulators for organization of accountance, the founders of which are the Council on International Accounting Standards, issuing the international financial reporting standards (IFRS), and the Board of Financial Accounting Standards of the United States, the result of which is the U.S. Generally Accepted Accounting Principles (GAAP). The main characteristics of the US accounting regulators are defined. The main tasks of the regulators for organization of accountance at the international level are researched. The existence of different models of transition to IFRS, characterizing the international standardization of accounting and the processes associated with it, is clarified. The role of national regulators of accountance and financial reporting in Ukraine is defined and their founders are considered. The tasks and participants of the Memorandum on cooperation and coordination of actions on application of the International Financial Reporting Standards in Ukraine are analyzed. The authors carry out a research on the main clauses of the law «On amendments to the Law of Ukraine «On accountance and financial reporting in Ukraine» regarding improvement of certain provisions» as the main regulatory document for bringing the norms of national legislation on accountance and reporting in accordance with the provisions of the European Union legislation, which will increase the transparency of financial statements and help to obtain a credible, comparable accounting information.

Keywords: accounting, regulators, international financial reporting standards, conception.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 9.

Kyrylieva Liudmila O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Audit and Taxation, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivska Str., Kharkiv, 61051, Ukraine) **E-mail:** kirilieva@ukr.net

Shekhovtsova Daria D. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Economic Cybernetics and Management of Economic Security, Kharkiv National University of Radioelectronics (14 Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine) **E-mail:** shekhovtsova.da@gmail.com

Глобалізація економіки, посилення міжнародних зв'язків, виникнення та розвиток транснаціональних корпорацій, сумісних підприємств, промислово-фінансових груп тощо обумовили необхідність гармонізації та стандартизації обліку на міжнародному рівні.

Важливе значення для системи регулювання бухгалтерського обліку має ратифікація Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами членами, з іншої сторони, оскільки Угодою передбачено впровадження на національному рівні відповідних міжнародних стандартів та поступового наближення до норм права Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку та аудиту [1].

Трансформація та модифікація бухгалтерського обліку відповідно до сучасних реалій сьогодення здійснюється в міжнародній та вітчизняній практиці професійними організаціями (регуляторами), яким делеговано з боку держави повноваження встановлювати облікові принципи, правила та норми, а також розробляти або змінювати стандарти бухгалтерського обліку. Оскільки саме розумне й адекватне керування вибудовує довіру, необхідно відзначити, що міжнародні та регіональні організації з бухгалтерського обліку, що функціонують у світовому просторі, є інституційними утвореннями та виступають у ролі як глобальних, так і національних його регуляторів.

На сьогодні глобальними регуляторами обліку виступають Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, яка видає Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) (*International Financial Reporting Standards – IFRS*), та Рада зі стандартів фінансового обліку США (*Financial Accounting Standards Board – FASB*), результатом діяльності якої є облікові принципи США (*Generally Accepted Accounting Principles – GAAP*). Облікові принципи США виконують роль національних стандартів обліку США, що публікуються у вигляді Положень про стандарти бухгалтерського обліку (*Statements of Financial Accounting Standards – SFAS*). GAAP US набули поширення в Канаді, Мексиці, Японії та деяких інших країнах. Також у США до регуляторів обліку відносять

Раду зі стандартів обліку в державному секторі (*Governmental Accounting Standards Board – GASB*). Основні характеристики регуляторів обліку США наведено в табл. 1.

Регуляторами з організації бухгалтерського обліку на міжнародному рівні виступають також такі організації, як: Європейське економічне співтовариство, Інститут громадських бухгалтерів Англії та Уельсу, Інститут громадських бухгалтерів Шотландії, Громадська асоціація дипломованих бухгалтерів, Американський інститут сертифікованих публічних бухгалтерів, Привілейований інститут управлінських бухгалтерів, Громада бухгалтерів та аудиторів (Франція), Інститут аудиторів (Німеччина), Нідерландський Інститут бухгалтерів, Африканська Рада з бухгалтерського обліку, Федерація бухгалтерів країн Південно-Східної Азії, Конфедерація бухгалтерів Азійсько-Тихоокеанського регіону, Європейська Федерація бухгалтерів, Австралійська громада бухгалтерів, Рада зі стандартів обліку Ізраїлю.

Процес затвердження МСФЗ в ЄС залежить, перш за все, від Європейської Комісії, яка вирішує питання про можливість застосування на території Співтовариства міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). У цьому Комісії допомагає Комітет з регулювання бухгалтерського обліку, який складається з представників держав-членів. Цей комітет, крім власне регулюючої функції, висловлює думку з приводу пропозицій Комісії щодо прийняття МСФЗ. Пропозиції Комісії щодо прийняття МСФЗ базуються на висновку Дорадчої Групи з європейської фінансової звітності, до складу якої входять представники бухгалтерської професії, користувачі фінансової звітності, національних органів, що встановлюють стандарти бухгалтерського обліку. Головними завданнями Дорадчої Групи є: проведення технічної експертизи для Європейської Комісії щодо використання МСФЗ у ЄС; участь у процесі прийняття МСФЗ Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку; координація в межах ЄС розробок і поглядів щодо МСФЗ. Прийняті міжнародні стандарти фінансової звітності публікуються повністю на кожній офіційній мові Співтовариства, у вигляді Ре-

Таблиця 1

Основні характеристики регуляторів обліку США [2]

Показник	FASB GASB	FASB GASB
Дата створення (початку діяльності)	1973 р.	1984 р.
Організаційно-правова форма	Приватна, неприбуткова	Приватна, неприбуткова
Материнська організація	Фонд фінансового обліку (FAF)	
Ким (чим) наділена повноваженнями	SEC	SEC
Сфера відповідальності	Стандарти обліку та звітності (окрім державного сектора)	Стандарти обліку в державному секторі

гламенту Комісії в Офіційному віснику Європейського Союзу» [3, с. 4].

Сьогодні існують різні моделі переходу на МСФЗ. Виділяють чотири існуючі наукові позиції, що характеризують міжнародну стандартизацію обліку і процеси, пов'язані з нею:

- ✦ міжнародна стандартизація обліку як процес повного переходу на міжнародні стандарти обліку;
- ✦ міжнародна стандартизація як процес забезпечення порівнянності бухгалтерського обліку та звітності різних країн;
- ✦ міжнародна стандартизація як процес уніфікації та гармонізації систем бухгалтерського обліку на міжнародному рівні;
- ✦ міжнародна стандартизація як процес приведення національних норм обліку до міжнародних зі збереженням істотних національних особливостей [4].

Тобто, країни, де розвиток бухгалтерського обліку передбачає процес стандартизації, можуть МСФЗ прийняти в тому вигляді, як вони є, з можливістю їх «обмеженою модифікації» або розробити національні стандарти фінансової звітності, максимально наближені до МСФЗ. Так, усі ізраїльські корпорації, акції яких котуються на біржі, повинні складати звітність відповідно до МСФЗ, однак банки зобов'язані продовжувати складати звітність за концептуальною основою, що близька до GAAP USA. Необхідно зазначити, що решта підприємств можуть обирати між поданням звітності відповідно до МСФЗ або ізраїльських стандартів.

На процес стандартизації обліку в країні впливають безпосередньо національні регулятори, перед якими «стоїть питання балансування національних інтересів та рівня інтеграції країни до світового економічного простору (за допомогою інформаційного забезпечення цього процесу шляхом встановлення облікових правил – у сучасному світі найчастіше це стандарти)» [5].

Роль національних регуляторів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні виконують Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України, Міністерство фінансів України, Національний банк України, Державна служба статистики України, Державна фіскальна служба України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство юстиції; Міністерство зовнішніх справ, Нацкомфінпослуг України, НКЦПФР України; Державна казначейська служба, галузеві Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади України. Міністерство фінансів України, Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Державна податкова служба України

та Державна служба статистики України ініціювали об'єднання професійної спільноти навколо процесу застосування МСФЗ, що формалізується відповідним Меморандумом, сторони та завдання якого наведено на *рис. 1* [6].

Верховною Радою України, що є основним регулятором бухгалтерського обліку, з метою забезпечення єдиних методологічних основ організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні, а також формування, складання та подання фінансової звітності підприємствами було прийнято Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996–XIV [7], яким визначено: суб'єкти регламентації бухгалтерського обліку; основні вимоги до обліку та звітності; принципи обліку; вимоги до подання та оприлюднення фінансової, консолідованої та зведеної фінансової звітності; мету та основні критерії державного регулювання обліку та звітності в Україні.

Трансформація ринкової економіки потребує внесення змін у систему бухгалтерського обліку. У 2017 р. підписано Закон «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо вдосконалення деяких положень» [8], який є додатковим кроком щодо приведення норм національного законодавства з бухгалтерського обліку та звітності у відповідність до положень законодавства Європейського Союзу, що підвищить прозорість фінансової звітності та допоможе спростити документообіг сучасного підприємства. До основних прийнятих змін у законодавстві можна віднести:

- ✦ додано економічні терміни, нові поняття та звіти, зокрема «витрати», «доходи», «звіт про платежі на користь держави» в частині суб'єктів, які подають цей звіт, «звіт про управління», «власний капітал», «таксономія фінансової звітності», «підприємства, що становлять суспільний інтерес», «чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)»;
- ✦ неістотні недоліки, виявлені в первинних документах, не будуть підставою для невизнання господарської операції;
- ✦ для цілей бухгалтерського обліку підприємств розподілятимуться на мікропідприємства, малі, середні, великі згідно з критеріями: балансова вартість активів; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); середня кількість працівників на рік;
- ✦ підприємства, які становлять суспільний інтерес, зобов'язані утворювати бухгалтерську службу під керівництвом головного бухгалтера, до складу якої входитиме не менше двох осіб;
- ✦ фінансова звітність заповнюється у гривнях, однак її можна буде додатково перерахувати в іноземну валюту згідно з потребами користувачів;

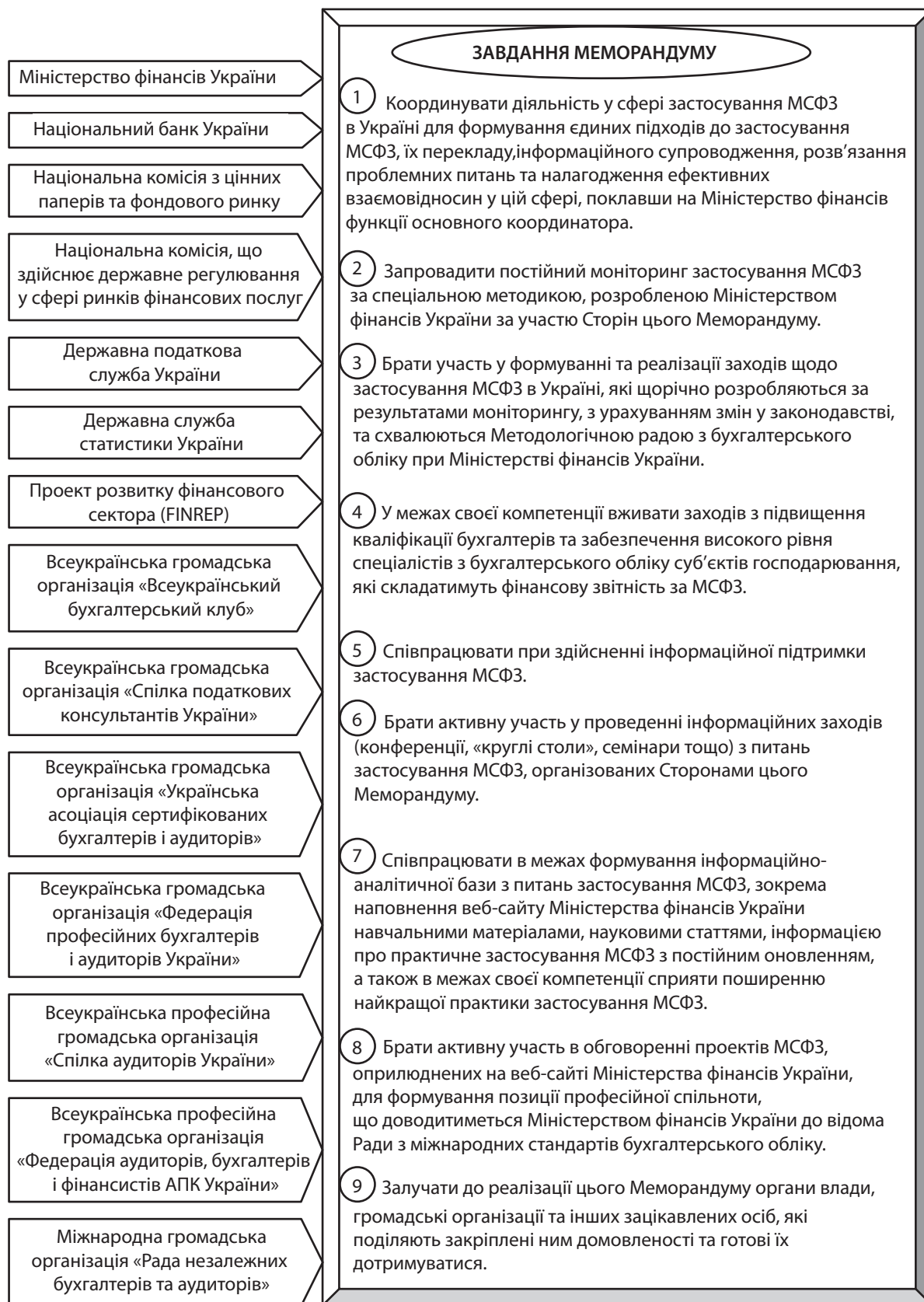

Рис. 1. Національні регулятори бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні

- ✦ для мікропідприємств, малих підприємств, невідприємницьких товариств і підприємств іноземних суб'єктів господарської діяльності (крім тих, які складають фінансову звітність за МСФЗ) встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу та звіту про фінансові результати;
- ✦ поняття «таксономія фінансової звітності» передбачатиме склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю, та затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку. Зазначимо, що фінансова звітність та консолідована фінансова звітність за міжнародними стандартами складаються на підставі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами;
- ✦ передбачається подання «Звіту про управління», що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності;
- ✦ мікро- та малі підприємства звільняються від подання звіту про управління. Середні підприємства мають право не відображати у «Звіті про управління» нефінансову інформацію [8].

Зазначені зміни в основному регулятивному документі сприятимуть раціональній організації бухгалтерського обліку діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності та обсягів реалізації продукції (товарів, послуг) в умовах усе більш широкого впливу зовнішнього економічного середовища, а також використанню бухгалтерської інформації в управлінні підприємствами для досягнення економічного й соціального ефекту від її використання.

В умовах глобалізації та нестабільності політико-економічної ситуації у світі головним чинником захисту інтересів суспільства на міжнародному рівні є запровадження визнаних на міжнародному та міждержавному рівнях стандартів з подальшим наглядом і контролем за їх дотриманням, оскільки таким чином буде забезпечено довіру зацікавлених користувачів до отриманої інформації. Тому імплементація МСФЗ та їх дотримання на підприємствах у різних країнах світу повинно контролюватися глобальними регуляторами обліку та аудиту, основною метою яких є попередження недодержання МСФЗ. Нині діє система моніторингу дотримання та забезпечення вимог міжнародних стандартів фінансової звітності, концептуальні основи та положення якої відображені в проекті посібника «Моніторинг дотримання та забезпечення високоякісної корпоративної звітності: керівництво зі створення потенціалу та належних практик». Крім того, у посібнику

прописано підходи та інституційні механізми реалізації моніторингу дотримання й забезпечення вимог корпоративної звітності, моніторингу дотримання та забезпечення вимог аудиту та гарантій якості, моніторингу дотримання й забезпечення вимог до професійних бухгалтерів. У своєму науковому дослідженні Ловінська Л. Г. та Ястремский О. І. зазначають, що «система МС&Е, що запроваджується в умовах конкретної країни, має узгоджуватися з багатьма інституційними та правовими механізмами національного характеру. Системи регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності таких країн часто не передбачають відповідних повноважень регуляторів і способів їх реалізації, необхідних для моніторингу та забезпечення дотримання вимог стандартів бухгалтерського обліку та аудиту» [9, с. 54].

В Україні вже здійснювалося оцінювання системи бухгалтерського обліку в контексті підготовки корпоративної звітності за методикою UNCTAD-ISAR Accounting Development Tool, що сприяло розробці заходів щодо стабілізації в нормативно-правовому полі з організації облікового процесу діяльності господарюючих суб'єктів відповідно до МСФЗ і посилення прозорості інформації фінансової звітності з метою прийняття управлінських рішень.

ВИСНОВКИ

Ураховуючи важливість формування та розбудови інституціонального середовища бухгалтерського обліку на централізованому державному рівні через прямі та взаємозалежні дуальні відносини між державою та господарюючим суб'єктом, вважаємо необхідним інтегрування політики бухгалтерського обліку окремим розділом до загальноекономічної політики з визначенням інструментів і технологій регулювання. Національні регулятори мають вчасно вирішувати не тільки завдання адаптації МСФЗ, а також найвищих професійних стандартів та керівних положень до нормативно-правової бази з питань бухгалтерського обліку та вносити зміни або розробляти Національні положення з питань бухгалтерського обліку та звітності, але й спрямовувати вектор розвитку на вдосконалення методики бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва з метою стимулювання малого бізнесу в Україні. Крім цього, актуалізується питання популяризації та заохочення до розвитку бухгалтерської професії, оскільки вона є ключовим фактором забезпечення діяльності приватних і державних підприємств на засадах компетенції, доброчесності та відкритості. Це вимагає поглибленого співробітництва Міністерства фінансів України, Міністерства освіти України, Міністерства юстиції України, Національного банку України, Державної служби статистики України з професійними об'єднаннями щодо питань пошуку, вивчення, адекватного залучення та адаптації розвинутих інститутів і стандартів успішних держав, тобто країн інклюзив-

ної моделі розвитку, до реалій сьогодення української загальнодержавної фінансової системи. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16 вересня 2014 р. №1678-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18>

2. Пасько О. В. Збір на підтримку обліку: схема незалежного фінансування регуляторів обліку та аудиту в США. *Облік і фінанси*. 2013. № 4. С. 60–70.

3. Голов С. Регулювання бухгалтерського обліку і аудиту в ЄС та виклики для України. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 10. С. 3–13.

4. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект : монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2018. 408 с.

5. Пасько О. В. Роль національних регуляторів бухгалтерського обліку в сучасному світі. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 3. С. 38–50.

6. Меморандум про співробітництво та координацію дій щодо застосування в Україні міжнародних стандартів фінансової звітності. 24.02.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002201-12/sp:max10>

7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями станом на 13.04.2016 р. № 2019-VIII). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

8. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо вдосконалення деяких положень» від 05.10.17 р. № 2164-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2164-viii>

9. Ловінська Л. Г., Ястремський О. І. Міжнародні ініціативи щодо методичного забезпечення моніторингу

запровадження та дотримання МСФЗ. *Наукові праці НДФІ*. 2016. № 2. С. 53–61.

REFERENCES

Holov, S. "Rehulivannia bukhhalterskoho obliku i audytu v YeS ta vyklyky dlia Ukrainy" [EU accounting and auditing regulation and challenges for Ukraine]. *Bukhhalterskyi oblik i audit*, no. 10 (2014): 3-13.

[Legal Act of Ukraine] (1999). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18>

[Legal Act of Ukraine] (2017). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2164-viii>

Lovinska, L. H., and Yastremskyi, O. I. "Mizhnarodni initsiatyvy shchodo metodychnoho zabezpechennia monitorynhu zaprovadzhennia ta dotrymannia MSFZ" [International initiatives on methodological support for monitoring the implementation and compliance with IFRS]. *Naukovi pratsi NDFI*, no. 2 (2016): 53-61.

"Memorandum pro spivrobotnytstvo ta koordynatsiiu dii shchodo zastosuvannia v Ukraini mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti" [Memorandum on cooperation and coordination of actions on the application in Ukraine of international financial reporting standards]. 24.02.2012. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002201-12/sp:max10>

Pasko, O. V. "Rol natsionalnykh rehuliatoriv bukhhalterskoho obliku v suchasnomu sviti" [The role of national accounting regulators in the modern world]. *Oblik i finansy APK*, no. 3 (2011): 38-50.

Pasko, O. V. "Zbir na pidtrymku obliku: skhema nezaleznoho finansuvannia rehuliatoriv obliku ta audytu v SSHA" [Accrual Accounting: An Independent Scheme for US Accounting and Auditing Regulators]. *Oblik i finansy*, no. 4 (2013): 60-70.

Zhuk, V. M. *Rozvytok teorii bukhhalterskoho obliku: instytusionalnyi aspekt* [Development of the theory of accounting: the institutional aspect]. Kyiv: NNTs «ІАЕ», 2018.